

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletamo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potencialne za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi Integral Green Slovenia (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

DRUGI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 9. nadaljevanje

1. 2. 2018

9. Trajnostni razvoj turističnega območja Logarska dolina – Solčavsko: narava kot vrednota

»Gordijski vozli« današnjega časa, družbeni, gospodarski in okoljski problemi – tako veliki svetovni kot konkretni iz našega okolja – prav gotovo zahtevajo sveže poglede in pristope ter njihovo povezovanje, hkrati pa oporo in vodstvo v vrednotah naših skupnosti. Praktična načela za njihovo razreševanje spoznavamo s pomočjo odličnih praks iz sveta financ in gospodarstva, ki so se zarisale na svetovni zemljevid trajnostne ekonomije - od bank Grameen in Triodos do zadružnega podjetja Mondragon, in preko nosilcev modrosti za prihodnost po meri človeka in narave, od očeta Arizmendija do profesorja Ibrahima Abouleisha. Še posebej dragoceni pa so primeri, ki so nastali na naših tleh. Zato se jim bomo posvetili v tem in več naslednjih nadaljevanjih.

Začenjamo s turistično dejavnostjo v sožitju z naravno in kulturno dediščino – med drugim zato, ker se je Slovenija v zadnjih letih uvrstila med najbolj privlačne destinacije na turističnih zemljevidih sveta. Ta uspeh po eni strani prinaša blagostanje, po drugi pa ogroža naravno okolje. V Logarski dolini so se s takimi tveganji srečali že pred desetletji – in rešitev našli v tem, da so naravo samo postavili za najvišjo vrednoto.

Trajnostni razvoj turističnega območja Logarska dolina – Solčavsko je odličen primer sistematičnega upravljanja z lokalnimi viri. Predstavil nam ga bo Marko Slapnik, eden od soustvarjalcev te trajnostne zgodbe in nosilcev zelenega razvoja Solčavskega.¹

Dr. Darja Piciga

Solčavsko je geografsko zaokroženo območje ob meji med Slovenijo in Avstrijo, ob izviri reke Savinje v Zgornji Savinjski dolini, v naračju Kamniško-Savinjskih Alp. Območje je najbolj prepoznavno po treh alpskih dolinah: Logarska dolina, Robanov kot in Matkov kot. Logarska dolina in Robanov kot sta danes zavarovana kot krajinska parka. Varovana območja tako vključno z omrežjem Natura 2000 obsegajo preko 80% površine Solčavskega.

Slika: Krajinski park Robanov kot

Solčava je majhna alpska vasica, po kateri je območje dobilo ime, večina prebivalcev pa živi na visokogorskih kmetijah. Pod goro Olševo, z znamenito Potočko zijavko, leži zaselek Podolševo. Kmetije med Matkovim kotom in Podolševo so med sabo povezane s Solčavsko panoramsko cesto, ki nudi lepe razglede na doline in na verigo Kamniško-Savinjskih Alp in je bila leta 2015 izbrana za najboljšo tematsko pot v Sloveniji.

Slika: Solčavsko panoramska cesta, z razgledom na Logarsko dolino

Pred tem je leta 2005 podjetje domačinov, Logarska dolina d.o.o., prejelo mednarodno nagrado Cipe International, v natečaju "Prihodnost v Alpah" za inovativno in uspešno upravljanje krajinskega parka. Leta 2009 je dobilo Solčavsko naziv Evropska destinacija odličnosti za turizem v varovanih območjih.

Občina Solčava je vzpostavila večnamensko središče za trajnostni razvoj – Center Rinka (2011) in prejela »Zlati kamen«, nagrado za razvojne dosežke. Center Rinka je prejel več nagrad za arhitekturo in delovanje: Zlati svinčnik, Plečnikovo medaljo, nagrado mednarodnega natečaja Constructive Alps. Turistična destinacija Logarska dolina - Solčavsko se je leta 2016 s srebrnim znakom uvrstila v zeleno shemo slovenskega turizma.

A ni bilo vedno tako.

---

¹ Trajnostna zgodba Solčavskega je podrobneje predstavljena in razložena v več knjigah, med drugim v [Integral Green Slovenia](#) (5. poglavje) in v [Znamenjih trajnosti](#) (Nevenka Bogataj (ur.), Andragoški center Slovenije, 2013; str. 123 – 127).

Lepote Logarske doline so že od 18. stoletja naprej opisovali obiskovalci od vsepovsod. Po drugi svetovni vojni je dolino začelo obiskovati vse več turistov. Predvsem enodnevni obiskovalci so v Logarski prirejali piknike, kurili v naravi in tam puščali tudi velike količine smeti. Domačini so gasili požare in pospravljali za turisti. To se je z leti stopnjevalo in nejevolja domačinov je naraščala, dokler ni leta 1987 pristojna občina z odlokom zavarovala Logarske doline. A ker ni bilo denarja za naravovarstvene nadzornike, se stanje v krajinskem parku ni kaj prida izboljšalo. Ko je bilo stanje za domačine že na meji vzdržnosti, so leta 1992 ustanovili podjetje in dobili koncesijo za upravljanje s krajinskim parkom. To je bil takrat prvi primer v Sloveniji, pa tudi širše, da so domačini upravljali z zavarovanim območjem. Desetletje po javni graji urejenosti Logarske doline, ko so novinarji dolini podelili t.i. »turistično bodečo nežo«, je Logarska na enakem ocenjevanju krajev dobila »turistični nagelj« za urejenost doline in razvoj turizma. S trdom in skupnim delom domačinov, družbenikov podjetja Logarska dolina d.o.o., se je v dolini v kratkem času veliko spremenilo.

Vpliv ugodnega razvoja krajinskega parka se je postopoma širil na območje Solčavskega in Zgornje Savinjske doline. Logarska dolina je z jasno izraženo sonaravno razvojno tendenco postala vodilna destinacija v državi in širše na področju sistematičnega pristopa k trajnostnemu razvoju. Krajinski park Logarska dolina je postal primer dobre prakse trajnostnega upravljanja z zavarovanim območjem, ki je privabljal številne strokovnjake pa tudi ostale ljubitelje narave iz Evrope in iz ostalih delov sveta.

Na Solčavskem so domačini izvedli številne projekte trajnostnega razvoja na področjih ohranjanja dediščine, razvoja trajnostnega turizma, urejanja infrastrukture in upravljanja z obiskom. Vsem pa je skupna smer razvoja, ki jo lepo ponazarja dolgoletni slogan krajinskega parka: *»Logarska dolina ni tu, da bi jo spreminjali, ampak, da ona spremeni vas.«*

Težave zaradi povečanega števila obiskovalcev so se občasno začele pojavljati tudi v drugih delih območja, v Robanovem kotu in ob Solčavski panoramski cesti. Zato je Občina Solčava kot odziv na potrebe okolja odkupila propadajočo stavbo v središču vasi Solčava in s pomočjo sredstev Norveškega finančnega mehanizma postavila novo *večnamensko središče za trajnostni razvoj Solčavskega - Center Rinka*. Ta povezuje različne dejavnosti za trajnostni razvoj območja in prinaša nove razvojne priložnosti.

Center Rinka je namenjen ljudem in organizacijam z idejo in željo po podjetniškem ali umetniškem ustvarjanju, medgeneracijskem druženju in ohranjanju dediščine, ki dajejo pomemben impulz trajnostnemu razvoju Solčavskega. Tu se domačini, obiskovalci in strokovnjaki srečujejo z istimi ključnimi temami: lepota narave in njeno varovanje, tradicionalne vrednote in ohranjanje dediščine, kvaliteta življenja, trajnostna raba naravnih virov.

Strateško zasnovan razvoj lokalnih produktov so domačini usmerili v tri ključne dobaviteljske verige: lesno – od drevesa do pohištva, volneno – od ovce do obleke, kulinarično – iz narave na krožnik.

Občina Solčava, Center Rinka, podjetja v krajinskem parku Logarska dolina in številna druga podjetja ter turistični ponudniki v območju s skupnimi prizadevanji gradijo postopen razvoj, ki naj bo *prijazen za naravo in obiskovalce ter koristen domačinom*. S tem namenom spodbujajo izdelavo in prodajo lokalnih izdelkov in storitev s pomočjo tematskih dogodkov in prireditev, turističnih programov ter usmerjenih razvojnih projektov.

Slika: Obisk v Logarski dolini

Logarska dolina - Solčavsko v povezavi s širšim območjem Zgornje Savinjske doline (p)ostaja skupnost kreativnih ljudi z jasno razvojno vizijo, ki v nove razvojne projekte sistematično vključuje mlade izobražene domačine. Profesor dr. Boštjan Anko, dober poznavalec Solčavskega, je zapisal, da iskanje prihodnosti Solčavskega ne bo šlo v smeri iskanja ene same "idealne" dejavnosti, ampak v smeri iskanja skladnega sožitja vseh dejavnosti, ki so del solčavske identitete, na osnovi trajnostnega razmišljanja.

Skozi generacije domačinov Solčavskega so se ohranile univerzalne tradicionalne vrednote, ki so uporabne tudi za današnji čas. V samem jedru vrednot se zrcali globoko spoštovanje do narave in dediščine prednikov. V medsebojni povezanosti pa je jasno izražen interes in motivacija za dobro skupnosti in njen razvoj. Kot izraz temeljnih vrednot skupnosti na Solčavskem lahko štejeemo prilagojen slogan krajinskega parka Logarska dolina: „*Narava ni tu zato, da bi jo spreminjali, ampak, da ona spremeni nas.*”

Marko Slapnik